

Возна Ю.І.

аспірант,

*Навчально-науковий Інститут публічного управління
та державної служби*

Київського національного університету імені Тараса Шевченка

**НОРМАТИВНО-ПРАВОВИЙ БАЗИС
ДЕРЖАВНОЇ РЕГУЛЯТОРНОЇ ПОЛІТИКИ
У СФЕРІ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ**

Ефективне ведення господарської діяльності є визначальним фактором економічного зростання та є прерогативою держави. Актуальність проблематики регулювання господарської діяльності поглиблюється обранням напрямом європейської інтеграції України у середньостроковій перспективі. Саме тому, державна регуляторна політика у сфері господарської діяльності визнається однією із пріоритетних та включені у стратегічні національні інтереси України. Побудова будь-якого процесу в державі, соціально-економічні трансформації вимагають раціонального нормативно-правового підґрунтя, що обумовлює необхідність дослідження.

Вітчизняні науковці визначають державну регуляторну політику як напрям державної політики, що передбачає синтез правового та економічного регулювання відносин між суб'єктами підприємницької діяльності, а також адміністративних та економічних відносин між регуляторними органами та іншими органами влади й суб'єктами підприємництва, недопущення прийняття економічно недоцільних та неефективних регуляторних актів, зменшення втручання держави у діяльність суб'єктів господарювання та використання податкових важелів як основного інструменту державного регулювання, який спрямований на стимулювання легальної господарської діяльності суб'єктів господарювання та детінізації бізнесу [5, с. 100]. Центральні та місцеві органи виконавчої влади у процесі регуляторної діяльності мають, зокрема, дотримуватися єдиного підходу до підготовки аналізу регуляторного впливу та до здійснення відстежень результативності регуляторних актів, планувати діяльність з підготовки проектів регуляторних актів; дотримуватись вимог процедури, встановленої

Законами України щодо розроблення проекту регуляторного акту та підготовки аналізу його регуляторного впливу [6].

Нормативно-правовий базис державного регулювання у сфері господарської діяльності складають закони України, положення та ухвали Кабінету Міністрів України, укази Президента України, нормативно-правові документи Державної регуляторної служби та інших відповідних інституцій. Основні засади господарської діяльності в Україні регулюються Господарським Кодексом. Кодекс регулює господарські відносини, що виникають у процесі організації та здійснення господарської діяльності між суб'єктами господарювання, а також між цими суб'єктами та іншими учасниками відносин у сфері господарювання. Під господарською діяльністю у Кодексі розуміється діяльність суб'єктів господарювання у сфері суспільного виробництва, спрямована на виготовлення та реалізацію продукції, виконання робіт чи надання послуг вартісного характеру, що мають цінову визначеність [1].

У главі 2 статті 12 Господарського Кодексу визначено основні засоби регулюючого впливу держави на діяльність суб'єктів господарювання є: державне замовлення; ліцензування, патентування та квотування; технічне регулювання; застосування нормативів та лімітів; регулювання цін та тарифів; надання інвестиційних, податкових та інших пільг; надання дотацій, компенсацій, цільових інновацій та субсидій. Важливою з точки зору регулювання господарських процесів є також стаття 19, яка містить законодавче визначення державного контролю та нагляду за господарською діяльністю [1]. В даному аспекті О. А. Колесніков справедливо зазначив: «незважаючи на те, що державна регуляторна політика не знайшла свого закріплення у ст. 10 Господарського кодексу України серед основних напрямів економічної політики держави, це більшою мірою є недоопрацюванням з боку законодавчого органу держави, аніж применшенням її ролі для розвитку економічного потенціалу України» [4, с. 149].

Отже, Господарський Кодекс містить положення стосовно господарської діяльності загалом та лише частково положення стосовно державного регулювання в даній сфері. Більш предметним є Закон України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності». Саме цей нормативний акт вважається визначальним для правових та організаційних засад реалізації державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності [3]. Даний закон містить визначення таких базових понять як: державна регуляторна

політика, регуляторний акт, регуляторний орган, регуляторна діяльність, показники результативності регуляторного акту. Відповідно до статті 5, забезпечення здійснення державної регуляторної політики включає: встановлення єдиного підходу до підготовки аналізу регуляторного впливу та до здійснення відстежень результативності регуляторних актів; підготовку аналізу регуляторного впливу; планування діяльності з підготовки проектів регуляторних актів; оприлюднення проектів регуляторних актів з метою одержання зауважень і пропозицій від фізичних та юридичних осіб; відстеження результативності регуляторних актів; перегляд регуляторних актів; систематизацію регуляторних актів; недопущення прийняття регуляторних актів, які є непослідовними або не узгоджуються чи дублюють діючі регуляторні акти; викладення положень регуляторного акта у спосіб, який є доступним та однозначним для розуміння особами, які повинні впроваджувати або виконувати вимоги цього регуляторного акта; оприлюднення інформації про здійснення регуляторної діяльності [3].

Представлений закон також має певні недоліки, зокрема в ньому не міститься поділ процесу здійснення регуляторної політики на етапи, разом з тим практика запровадження регуляторної політики розвинутими країнами свідчить про проходження усіх цих країн загальних етапів забезпечення якісного державного регулювання господарської діяльності, що і є метою здійснення регуляторної політики [4, с. 151].

О. В. Шевердіна за результатами правового аналізу виділила наступні тенденції розвитку системи державного регулювання господарської діяльності [7, с. 102]: спрямованість механізму правового забезпечення господарської діяльності на лібералізацію та зменшення регуляторного впливу; недосконалість правового забезпечення економічної безпеки держави із наступним впливом на ефективність господарської діяльності; пріоритетність підтримки малого та середнього бізнесу; орієнтація на європейські стандарти регулювання господарської діяльності; підвищення уваги до проблематики захисту прав інтелектуальної власності; першочерговість захисту прав споживачів; зменшення практики прямого втручання у діяльність суб'єктів господарювання з боку органів влади на різних рівнях; створення прозорої системи державних закупівель.

Вітчизняні науковці також наголошують на низькій ефективності та невідповідності сучасного нормативно-правового забезпечення

регуляторної політики держави, зокрема і у сфері господарської діяльності. На думку В. В. Давидової та В. В. Кадала, це обумовлено низкою причин [2]: по-перше, сукупність нормативно-правових актів у сфері господарської діяльності є неузгодженою; по-друге, в законодавстві України не має чітко прописаних стандартів оцінки ефективності правового забезпечення державного регулювання в сфері господарської діяльності.

У підсумку зазначимо, що законодавство України про державну регуляторну політику складається із цього Закону, а також законів України та інших нормативно-правових актів, що регулюють відносини у сфері державної регуляторної політики. Основоположними залишаються Господарський Кодекс та Закон України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності». Обидва нормативні акти містять положення стосовно державної регуляторної політики, однак виникають правові колізії, а також є певні недоліки, які свідчать про недосконалість нормативно-правового забезпечення. Зокрема, до недоліків віднесено неузгодженість нормативно-правових актів, недостатнє висвітлення питань оцінки ефективності правового забезпечення державного регулювання в сфері господарської діяльності, відсутність обґрунтування етапів здійснення регуляторної політики, недостатня наближеність до європейських регулятивних норм.

Список використаних джерел:

1. Господарський кодекс України від 16.01.2003 № 436-IV. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>
2. Давидова В. В., Кадала В. В. Державне регулювання господарської діяльності: специфіка та правові проблеми. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://repo.dli.donetsk.ua/bitstream/123456789/1201/1_2020.pdf
3. Закон України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності» від 11.09.2003 № 1160-IV. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1160-15#Text>
4. Колесніков О. А. Державна регуляторна політика та дерегуляція: господарсько-правовий аспект // Економічна теорія та право. – 2016. – № 1(24). – С. 148–158.
5. Колупасва І. В. Державна регуляторна політика: сутність та принципи формування // Проблеми економіки. – 2013. – № 4. – С. 99–107.

6. Хачатуров А. Е. Адміністративно-правове управління регуляторною діяльністю в Україні. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dspace.snu.edu.ua:8080/jspui/bitstream>

7. Шевердіна О. В. Державне регулювання у сфері господарської діяльності: правовий аналіз і тенденції // Юридичний науковий електронний журнал. – 2016. – № 6. – С. 99–102.

Войтенко С.В.

студентка,

Державний університет «Житомирська політехніка»

**КОМУ ТА ДЛЯ ЧОГО ДОЦІЛЬНО
ВИКОРИСТОВУВАТИ ПУБЛІЧНИЙ МОДУЛЬ
АНАЛІТИКИ ВІ НА МОНІТОРИНГОВОМУ
ПОРТАЛІ DOZORRO**

Публічні закупівлі в Україні регулюються Законом України «Про публічні закупівлі». Департамент сфери публічних закупівель, який входить до складу Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України є головним нормотворчим органом у цій сфері.

Відповідно Закону України «Про публічні закупівлі» замовники самостійно та безоплатно через авторизовані електронні майданчики оприлюднюють інформацію про закупівлю в електронній системі закупівель у порядку, встановленому Уповноваженим органом та цим Законом [1, с. 25].

ДП «Прозорро» разом з електронною системою Prozorro належать державі Україна та підпорядковуються Кабінету міністрів України. Prozorro, раніше ProZorro (укр. Прозоро) – електронна система публічних закупівель де державні та комунальні замовники оголошують тендери на закупівлю товарів, робіт і послуг, а представники бізнесу змагаються на торгах за можливість стати постачальником держави.

Можливість машинного зчитування даних Prozorro сприяла створенню нових електронних інструментів на основі цих даних. Деякі інструменти допомагають відстежувати державні закупівлі, інші